

глибоко дихаюча людина миттєво викидає CO₂ з організму. При дефіциті CO₂ гірше засвоюється їжа. Організм бореться з цим явищем за допомогою спазму верхніх дихальних шляхів і кровоносних судин, а також різкого збільшення слизу, розростання з'єднувальних тканин. Усе це призводить до багатьох захворювань. Людина, яка швидко і глибоко дихає не живе, а катастрофічно руйнується, адже приплив кисню з кров'ю погіршує процеси накопичення і фіксації CO₂. В результаті пригнічується генетичний апарат клітини, вона перестає швидко ділитися, гальмується біосинтез [6].

Комплекс дихальних, спортивних, лікувально-оздоровчих вправ "Чудова паличка" був впроваджений у ДЮСШ м. Полтави, у МДЮСШ 1 м. Вінниця, у СДЮСШ з легкої атлетики м. Київ та у Станично-Луганській ДЮСШ. В експериментальному дослідженні взяло участь 300 підлітків.

У ході експерименту по дослідженню було встановлено, що у 83% дітей збільшилась рухливість, сила верхніх і нижніх кінцівок, еластичність усіх суглобів хребта; гармонізувалася функція усіх органів і систем організму; підвищився життєвий тонус, працездатність, стійкість до різних хвороб і інфекцій.

Висновки... Запропонована методика, якщо її раціонально і систематично використовувати, стане надійним, додатковим засобом оздоровлення, різнобічного духовного і фізичного розвитку підростаючого покоління, а також для тих, хто має різні відхилення у стані здоров'я. Тренери-викладачі, діти можуть використовувати запропоновану методику під час зарядки, тренування.

Професіоналізм тренера-викладача визначається тим, наскільки уміло він застосовує фундаментальні теоретичні знання на практиці, як сприймає ті зміни, які відбуваються в Україні та як здійснює творчий пошук в навчально-виховній і організаційній роботі. Це синтез психолого-педагогічного мислення, професійно-педагогічних знань, навичок та умінь, емоційно-вольових засобів, які взаємодіють з якостями особистості, дозволяють йому успішно вирішувати навчально-виховні задачі. Від віри наставника в можливість кожного учня, від його наполегливості, терпіння, вміння вчасно прийти на допомогу залежать успіхи його вихованців та його праці.

Література

1. Гузій Н.В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти: Монографія. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2004. – 243 с.
2. Жадан Л.В. Загартування організму за методикою Бутейка // Айболить. – 2001. – № 5-6. – С. 26-27.
3. Журов К. Глибоке дихання... шкідливе: Метод К.П. Бутейка. Фізіологічний аспект // Наука і суспільство. – 1991. – № 1. – С.77-79.
4. Карпова І.Б. Фізична культура і формування здорового способу життя. – К.: КНЕУ, 2005.
5. Ріпак М.О. Фізична культура і здоров'я жінки вчительки. – Л.: НВФ "Українські технології", 2005.
6. Тритліс С. Правильне дихання – ключ до здоров'я // Фізичне виховання в шк. – 1997. – № 1. – С. 45-48.
7. Фролов В. ТДИ – 01: как правильно дышать // Здоровый образ жизни. – 1997. – № 15. – С. 8-9.
8. Хрощев С. Дышите правильно! // Здоровье детей. – 2003. – № 16. – С. 12-14.

Анотація

У статті розглядається проблема професіоналізму тренера-викладача дитячо-юнацької спортивної школи, вміння спортивним наставником раціонально і цікаво побудувати навчально-тренувальне заняття. Запропонований комплекс дихальних, спортивних, лікувально-оздоровчих вправ.

Анотация

В статье рассматривается проблема профессионализма тренера-преподавателя детской-юношеской спортивной школы, умение спортивным наставником рационально и интересно построить учебно-тренировочное занятие. Предложен комплекс дыхательных, спортивных, лечебно-оздоровительных упражнений.

Подано до редакції 1.11.2007.

©2007

Тернопільська В.І.

ВЗАЄМИНИ У СИСТЕМІ "ПЕДАГОГ-ВИХОВАНЕЦЬ-БАТЬКИ" ЯК ВАЖЛИВА УМОВА СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Постановка проблеми у загальному вигляді... XXI століття позначене реформуванням освітньої системи в Україні, подоланням тотальної уніфікації і стандартизації навчально-виховного процесу. Це час осмислення інноваційних процесів в освіті, апробації нових педагогічних технологій, стимулювання ініціативності учня, розвитку його можливостей, соціально-комунікативних умінь і навичок, без яких не можливе подальше повноцінне життя в суспільстві. Створення умов для виховання соціально-комунікативної культури, саморозвитку особистості школяра здійснюється на основі освоєння педагогом нових технологій, активних форм і методів діалогічного спілкування і взаємодії з учнями і батьками.

Як зазначає С.Русова, вчитель має бути творцем "... він має так розуміти свої обов'язки, щоб не затримувати природного розвитку дитини, а підносити його, витворюючи довкола дитини атмосферу здорової

діяльності, приємний осередок, повний краси, збуджувати в дитини високі почуття, викликати в неї самостійну думку, ініціативу і той святий неспокій, що раз у раз шукає нової правди. нової краси і не кристалізується на чужому пасивно прийнятому з чужих вуст” [4, с.27].

Для нас особливо важливим у цьому аспекті є творчий підхід вчителя до встановлення адекватних взаємин у системі “педагог-вихованець”, “педагог-батьки”, “батьки-діти” як важливої умови виховання соціально-комунікативної культури у молодших школярів.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв’язання даної проблеми... У вітчизняній та зарубіжній літературі різноманітні аспекти проблеми соціально-комунікативної культури розглядаються у філософських, соціологічних, культурологічних, психолого-педагогічних дослідженнях: І.Агієнко, О.Асмолов, Г.Андрєєва, Є.Андрущенко, І.Бех, О.Бодальов, Л.Виготський, Є.Бондаревська, І.Зверєва, Л.Лембрик, С.Сарновська, І.Тимченко, В.Кабрін, Я.Коломінський, А.Кребер, К.Клукхольн, О.Леонтєв, А.Маслоу, А.Мацумото, А.Мудрик, Ж.Піаже, А.Петровський, Д.Фельдштейн, О.Франкл та інші.

Формулювання цілей статті... Означена стаття присвячена вивченню особливостей творчого підходу педагога до роботи з учнями та їх батьками як однієї з умов успішного соціально-комунікативного розвитку школярів.

Виклад основного матеріалу дослідження... Природно, що ефективність формування соціально-комунікативної культури у великій мірі залежить від сімейного виховання, взаємозв’язку між школою і сім’єю, забезпечення позитивного зворотнього зв’язку, дотримання єдиних принципів підходу до виховання дітей, а також від рівня педагогічної культури батьків, характеру їх взаємодії з дітьми. У цьому зв’язку, Д.Фельдштейн відзначає односторонність і специфічність позиції батьків у ставленні до своїх дітей, які є психологічно відірваними від дітей і не реалізують достатньою мірою виховну функцію.

Саме характер взаємин батьків із дитиною, міжособистісне спілкування, наявність тісного двостороннього емоційного контакту між ними, емоційне благополуччя сприяють формуванню позитивних якостей особистості дитини, соціально-комунікативних умінь і навичок вихованців. За такого підходу дитина відчуває себе захищеною, оточеною турботою, любов’ю і відповідно відкрита до сприйняття виховних впливів сім’ї та школи.

У процесі експериментальної роботи нами констатується, у більшості випадків, відсутність двостороннього емоційного контакту між батьками і дітьми, що негативно відбивається на розвитку особистості дитини. В той же час можна відмітити низький рівень психолого-педагогічної підготовки батьків до виховання соціально-комунікативної культури у дітей.

В основу роботи з батьками з метою забезпечення її ефективності має бути покладене опанування батьками основами спеціальних знань, умінь і навичок, які є необхідними для побудови і здійснення виховання соціально-комунікативної культури дітей у сім’ї; встановлення відносин взаєморозуміння, взаємоповаги, взаємодопомоги, взаємопідтримки між старшими і молодшими членами сімей.

Для удосконалення психолого-педагогічних знань, культури взаємин із дітьми, розвитку практичних умінь батьків у вихованні доцільно використовувати поряд із традиційними також нестандартні форми, зокрема ділові ігри, прес-конференції, експрес-опитування, вікторини, аукціони ідей, тренінги, дні добрих справ, „круглі” столи, вечори запитань і відповідей, заняття батьківського всеобучу.

Одним із важливих напрямів співпраці педагогів і батьків є організація спільної виховної діяльності вчителів, батьків і учнів. Це згуртовує батьків, зближує вчителів, батьків і дітей, розширює і збагачує їхнє спілкування, сприяє вихованню соціально-комунікативної культури у вихованців. Зокрема, батьки, які регулярно приймають участь у житті класу, школи мають реалістичне уявлення про місце своєї дитини в школі, а також мають змогу поділитися своїм досвідом, інтересами, талантами. Діти спроможні бачити й оцінити своїх батьків у новому світлі. Варто зазначити, що залучення батьків до виховної роботи призводить до найбільш позитивного ефекту. Батьки теж по-новому сприймають своїх дітей під час спостереження та роботи з ними у класі. У них з’являється можливість усвідомити щоденний досвід своїх дітей з тим, щоб у подальшому спрямовувати свої виховні впливи у вірному руслі [2, с.127].

Коли молодші школярі бачать своїх батьків у класі, вони починають позитивно ставитися до зв’язку між родиною і школою. У дітей підвищується самооцінка, рівень досягнень. У даному разі йдеться про організацію родинного вогника “Традиції нашої сім’ї”, вечорів великої родини (спільні ігри, вистави тощо), днів добрих справ (спільна трудова діяльність батьків, дітей, педагогів), створення штрихів до сімейного портрета “місце дозвілля у нашій родині” тощо.

Головним принципом співпраці педагогів, батьків і дітей є: “Дитина виховується у діяльності і спілкуванні”.

Плануючи роботу з батьками, вчителі вивчають сім’ї, проводять анкетування батьків з метою виявлення труднощів та проблем у вихованні соціально-комунікативної культури їх дітей.

У кожному класі є інформаційно-рекламний вісник “Для вас, батьки”, де на стендах розміщені матеріали про успіхи дітей у навчанні, розклад уроків, режим дня, вимоги до знань та умінь учнів, виставки дитячих робіт,

інформація про заходи для батьків, а також окреслений методичний інструментарій – поради батькам, анкети, відповіді на запитання щодо виховання дітей, останні новинки психолого-педагогічної літератури.

Найбільш поширеною формою роботи школи із родинами є батьківські збори. Зокрема, готуючи батьківські збори за темою “Соціально-комунікативна культура та її виховання у молодшому шкільному віці” педагоги складають інформаційну сторінку, яка містить наступну інформацію:

1. “Наші успіхи”: виконання програми з виховання соціально-комунікативної культури в учнів.
2. “Наші завдання”: завдання, які потрібно вирішити разом із батьками.
3. “Консультації”: короткий виклад теми зборів, їх значення у вихованні дітей.
4. “Література з теми” (список з анотаціями).
5. “Наші проблеми” (відповідно до теми зборів).

З великим інтересом батьки приймають участь у батьківських зборах за темами: “Вікові особливості молодших школярів”, “Друзі ваших дітей” (спілкування батьків з друзями дітей (з власного досвіду), “Взаємини між дітьми у класному колективі”.

На зборах відбувається активне обговорення основних питань теми, отримання батьками пам'яток із теми. Така форма дає змогу батькам краще зрозуміти свою дитину, віднайти ефективні шляхи для розвитку її особистості, згуртовує колектив батьків.

На заняттях батьківського всеобучу батьки активно обговорюють нагальні проблеми, розглядають педагогічні ситуації. Серед основних тем можна виокремити “Роль батьків у вихованні дітей”, “Що означає правильно виховувати?”, “Ваші діти. Які вони?”, “Чи вміємо ми спілкуватися зі своїми дітьми?” тощо. Метою батьківського всеобучу є надання швидкої психолого-педагогічної допомоги у процесі виховання дитини. Батьки ознайомлюються з психофізіологічними особливостями молодших школярів, особливостями розвитку емоційно-вольової сфери, соціального, комунікативного розвитку у цьому віці. Особлива увага на заняттях приділяється питанням шкільної адаптації дітей. Батьківський всеобуч сприяє встановленню стосунків співробітництва у системі “батьки-вчитель”. Такі заняття дають змогу краще пізнати дитину, вдосконалити взаємовідносини батьків і дітей, звернути увагу на недоліки у вихованні, знайти оптимальні шляхи впливу, спрямувати дії батьків у потрібне русло.

Ефективною формою роботи з батьками яка використовувалася нами у процесі експерименту є ділова гра, яка максимально наближує батьків до реальності, формує навички швидкого прийняття педагогічно правильних рішень у взаєминах із дітьми.

У рамках роботи школи з батьками учнів доцільно проводити також зустрічі за “круглим” столом. Слід зазначити, що такі зустрічі розширюють кругозір не тільки батьків, а й педагогів. Серед основних вимог щодо проведення “круглого” столу необхідно виділити такі, які сприяють відвертості і роздумам у процесі зустрічі. За такої форми роботи практично жоден із батьків не лишається поза обговоренням, всі беруть активну участь, ділячись своїм досвідом, цікавими спостереженнями, даючи корисні поради. Обов'язковим є підведення підсумків обговорення.

Виходячи із досвіду роботи з батьками учнів, видається доречним проведення вечорів запитань і відповідей. Вечір запитань і відповідей – це концентрована педагогічна інформація з різноманітних питань, які часто є дискусійними, і відповіді на них іноді набувають гарячого, зацікавленого обговорення. Роль цих вечорів – озброїти батьків педагогічними знаннями. Вони мають відбуватися як вільне, рівноправне спілкування батьків і педагогів, як уроки педагогічних роздумів [1, с.42-23]. Батькам потрібно повідомити про проведення вечора не пізніше, ніж за місяць. Для визначення запитань доцільно провести з батьками анкетування, експрес-опитування. Крім того, потрібно згрупувати питання, розподілити їх у педагогічному колективі для підготовки відповідей, бажано запросити спеціалістів – медика, психолога тощо.

У рамках експерименту нами також проводилися круглі столи: “Єдність вимог сім'ї і школи”, “Молодший шкільний вік і його особливості”, “Адаптація дитини до школи”, “Сім'я і виховання соціально-комунікативної культури в дітей” тощо.

Проведення тренінгу батьківського ефективності допомагає батькам глибше пізнати самих себе, свої психологічні особливості, усвідомити власні дії і думки, зміцнити позитивні якості своєї особистості.

В той же час батьки на заняттях мають змогу поглибити знання про свою дитину, зрозуміти причини її вчинків, почуттів, думок. Тренінгові заняття допомагають знайти оптимальні шляхи спілкування батьків з дитиною, відшукати та використати сучасні, психологічно обґрунтовані методи виховання соціально-комунікативної культури на основі повного прийняття дитини, а також активізувати внутрішні психологічні ресурси батьків для вирішення різноманітних проблем виховання і розвитку особистості дитини [2, с.10].

Крім того, ефективною формою роботи з батьками є конференції з обміну досвідом родинного виховання. В роботі конференції беруть участь учні, педагоги, батьки. Окремі питання висвітлюються науковцями, вчителями, батьки виступають з повідомленнями про досвід родинного виховання.

Отже, основними завданнями школи у співпраці із сім'ями учнів є: ознайомлення батьків із діяльністю педагогічного колективу на новий навчальний рік, специфікою роботи школи, шкільними традиціями, розроблення і впровадження єдиних вимог до дітей у школі й сім'ї; підвищення педагогічної культури й надання психолого-педагогічної допомоги батькам у вихованні дітей; залучення батьків до спільної діяльності з дітьми; надавання батькам допомоги у коригуванні їх взаємин із дітьми; організація діяльності ради школи, батьківських комітетів класів.

Водночас діяльність вчителя з виховання соціально-комунікативної культури в молодших школярів буде більш ефективною, якщо він володітиме такими особистісними якостями, як: прагнення до максимальної гнучкості; здатність до емпатії; сензитивність до потреб учнів; установка на створення позитивних підкріплень для самовираження школярів; володіння стилем легкого, неформального, теплого спілкування з дітьми; емоційною врівноваженістю, впевненістю у собі, оптимізмом, життєрадісністю [3, с.5-8].

В той же час педагог має докласти максимум зусиль для створення у класі атмосфери взаємодопомоги, довіри, доброзичливого й відкритого спілкування дітей один з одним і з учителем, що дасть змогу оптимізувати процес виховання соціально-комунікативної культури молодших школярів. В такому середовищі, завдяки створеному клімату підтримки та захисту, співпраці та співдружності відбувається формування позитивного "Я-образу" дитини, який сприяє успішному оволодінню молодшими школярами соціально-комунікативною культурою.

У цьому віці вчитель має використовувати будь-яку можливість вправлення дитини у виявах позитивних емоцій та вмінні контролювати їх в ігрових та життєвих ситуаціях. Він заохочує, підтримує, схвалює. Особливо значимою є безумовна емоційна підтримка дитини, що є необхідною базою для відчуття нею своєї значимості, важливості, цінності для інших людей, впевненості у собі.

З огляду на це, видається доречним при обґрунтуванні умов виховання соціально-комунікативної культури в молодших школярів спиратися на: врахування вікових та індивідуальних особливостей школярів; позитивне соціальне оточення молодших школярів (безумовне прийняття дитини; створення атмосфери довіри, взаєморозуміння, взаємодопомоги, підтримки; толерантність; емпатія; доброзичливе спілкування; ситуації успіху); соціальну активність молодших школярів (почуття входження в соціальне середовище шляхом включення у різні види діяльності в яких шліфуються соціально-комунікативні уміння і навички, відчуття особистісної значущості і цінності).

Висновки... Таким чином, серед педагогічних умов виховання соціально-комунікативної культури молодших школярів можна виокремити: розвиток у вихованців емоційно-ціннісного ставлення до соціально-комунікативної культури як особистісної цінності; організація різноманітної (пізнавальної, комунікативної, особистісно й суспільно-значущої) діяльності дітей у класі; розвиток дитячого самоврядування для успішного самоствердження кожного вихованця та отримання соціального статусу у середовищі ровесників (задоволення потреби у визнанні, повазі, підтримці, захищеності); застосування у виховній діяльності новітніх технологій; систематичне діагностування та корекція рівня вихованості соціально-комунікативної культури у молодших школярів; розвиток оптимальних моделей взаємин у системі "педагог – вихованець – дитячий колектив – батьки".

Література

1. Дудчак Г.С. Виховання особистості через створення оптимального середовища // Початкова школа. – 2006. – № 6. – С. 23-42.
2. Навіщо батькам ходити до школи /Упоряд. М.Голубенко. – К.: Вид. дім «Шкільний світ, 2006. – 128с.
3. Пеньківська Н. Роль самооцінки у формуванні особистості дитини //Початкова школа – 2002. – № 10. – С. 5-8.
4. Русова С. Теорія педагогіки на основі психології. – Прага: Сіяч, 1924.

Анотація

У статті розкрито особливості творчого підходу педагога до роботи з учнями та їх батьками як однієї з умов успішного соціально-комунікативного розвитку молодших школярів.

Аннотация

В статье раскрываются особенности творческого подхода педагога к работе с учениками и их родителями как одно из условий успешного социально-коммуникативного развития младших школьников.

Подано до редакції 31.10.2007.